

PÁLYÁZATI BESZÁMOLÓ

A *Holmi* szerkesztősége 1990 novemberében novellapályázatot hirdetett, amelytől „a kortárs magyar novellairói kedv felpezsdülését” rcmelte. A meghirdetett pályázatra, amelynek 1991. május 1-je volt a határideje, kilencszázharmincnyég pályamű érkezett, négy-százötvenhét szerző tollából. A novellairói kedv felpezsdítésének a kísérlete tehát teljes sikerrel járt. A beérkezett pályaművek nagy száma arra enged következtetni, hogy napjainkban legalább annyian írnak magyarul prózát, mint verset, s az anyag figyelmes átolvasása után, amelynek munkájában egész szerkesztőségünk részt vett, az is nyilvánvaló lett számunkra, hogy Kosztolányi Dezsőnek eredetileg a költészet művelőivel kapcsolatban papírra vetett megállapítása a prózaírás terén is érvényes és igaz: úgy látszik, hogy az elbeszélés műzsája sem tartozik a finnyás istennők közé, mert azoknak a hódolatát is válogatás nélkül és szívesen fogadja, akik pedig nyilvánvaló félreértésből szegődtek híveinek táborába.

De a legfinnyásabb esztétikai igényesség is jó érzéssel nyugtázhatja, hogy pályázatunk irodalmi célját is elérte; a beküldött anyag színe-jeva felülmúlta a kortársi magyar próza jelenlegi átlaghozamának figyelembevételével kialakult előzetes „termésbecslő” várakozásunkat. Sok jó s néhány kimagaslóan remek írást kaptunk, amelyeknek a létrejöttében szerepet játszott meghirdetett pályázatunk.

Egyetlen feltételünk, megkötésünk az volt, hogy a pályázók a kiírásban szerepelt tizenöt mondat közül szabadon, tetszés szerint válasszanak ki egyet írásuk kezdő-, illetőleg zárómondatául, „vendégszöveg” gyanánt. Ezzel a képzeletserkentő megszorítással a hagyományos magyar játékos kedvet szerettük volna ingerelni, s örömmel állapíthatjuk meg, hogy ez az elképzelésünk is eredményesnek bizonyult – összesen egyezerszázharmincnyégyszer fordul elő a pályázati anyagban valamelyik megadott mondat. Olykor több is, és voltak olyanok is, akik kizárólag ezekből a mondatokból szőtték meg elbeszélésüket. (S olyanok is persze, akik egyiket sem választották. Ezeket az írásokat, őszinte sajnálatunkra, nem vchettük figyelembe az elbírálás során, de ha a munka különben megfelelt a *Holmi* esztétikai igényeinek – mert ilyen írással is találkoztunk –, természetesen elfogadtuk közlésre.) Végül: voltak olyan résztvevők is, akik kísérőlevelükben vagy éppenséggel pályamunkájuk szövegében üzenték meg, hogy ezeket a mondatokat „nyakatekert szerkesztőségi agyalmányoknak” tartják. Nos, mindenkinek a véleményét tiszteletben tartva, úgy érezzük, hogy a pályázat lezárulása után s az eredményhirdetés során meg kell vallanunk azt is, hogy ezek a mondatok – Jókai Mórtól Karinthy Frigyesig – valamelyik klasszikus magyar novellaremeklés kezdő- vagy zárómondatai, s micsak „eloroztuk” őket. Egyébként mindazok multságára, akik ebben a játékban részt vettek, elkészítettük előfordulásuk statisztikáját is. Az alábbiakban az előfordulás gyakoriságának a sorrendjében közöljük minden egyes mondat eredeti írótulajdonosának a nevét, a mondat lelőhelyét (ez a mi „reprivatizációnk”) és az előfordulás számadatát.

A választott mondatok statisztikája

Senki se vette észrc, hogy eltűnt, mint azt sem, hogy ott volt, vagy azt, hogy élt. (Móricz Zsigmond: TRAGÉDIA – 161)

Halkan és gyorsan sírt. (Kosztolányi Dezső: OMELETTE À WOBURN – 152)

Némely embert a szerencse tenyerén hord, míg a másik ember számára csak azért tart tenyeret, hogy megpofozza vele. (Jókai Mór: A SZERENCSEFTLEEN SZÉL.KAKAS – 104)

Sokszor van az úgy az életben, hogy nem igazság az, ami igazság. (Tomörkény István: HAZAJÁRÓK – 103)

A halak nem hazudnak. (Karinthy Frigyes: ÍGY ÍRTOK TI. NÉHÁNY JEOPARDY-MONDÁS – 98)

A hegycsúcsok fölül vannak. (Karinthy Frigyes: ÍGY ÍRTOK TI. NÉHÁNY JEOPARDY-MONDÁS – 66)

Nagy csacsi a kicsike. (Mikszáth Kálmán: NAGY KUTYA A VICEBÍRÓ – 62)

Ez délután volt, egy délután, a délutánoknak azzal a markáns ismétlődésével, ami már nem is emberi, istenem, egy délután! mit lehet várni tőle, nem igaz? ahogy mondaná valaki. (Karinthy Frigyes: ÍGY ÍRTOK TI – SZOMORY DEZSŐ: A DIÓ – 61)

A férfi bizalmasan az ágy szélére ült. (Hunyady Sándor: HAVASI LEVEGŐN – 56)

A főlébredés – igaz – elviselhetetlen szenvedéseket okoz. (Csáth Géza: ÓPIUM – 55)

Munka nélkül voltam; egy parkba vettem magam, ahol álmosan figyeltem a zöld szín játékát a gyepon és a fákon. (Gelléri Andor Endre: A SZÁLLÍTÓKNÁI. – 54)

Fényes délben a napszúrás úgy reszket a levegőben, mint valami hegyes, gonosz aranytű. (Kosztolányi Dezső: A KÖVÉR BÍRÓ – 51)

A legtöbbször itt kezdődik a gyógyulás, ha az embert álmában a nők látogatják. (Krúdy Gyula: A JKONYATI ELBESZÉLÉS – 46)

A fényes terebben leírhatatlan pánik tört ki. (Nagy Lajos: RAZZIA – 40)

Azt mondom, törje ki a nyakát az olyan építőmester, aki két egyforma házat épít egymás mellé. (Tersánszky Józsi Jenő: A/B. KAKUK MARCI – 25)

Ez a kis statisztika, amely valóban reprezentatív mintavételen alapszik, társadalomkutatók és lélekbúvárok számára szolgálhat bizonyos tanulságokkal. A *Holmi szerkesztősége* az irodalom szempontjából azt a körülményt tartja igazán figyelemre méltónak, sőt bizonyos értelemben figyelmeztetésnek is, hogy a pályázatra küldött majdnem egyezer novella szinte kivétel nélkül a megélt élet anyagát dolgozza fel. Az elbeszélések belső, történeti ideje elsősorban többséggel a második világháborútól napjainkig terjedő időszak, és szó szerint egy kézen meg lehet számolni az úgynevezett „történelmi elbeszélés” műfajába sorolható pályaműveket. Írók és olvasók akaratlan népszavazása ez, amelynek eredményét bárki magában is értelmezheti.

A szerkesztőség a pályázat minden egyes résztvevőjének köszönetet mond azért, hogy kéziratával támogatta vállalkozásunkat. Ezúton tudatjuk, hogy levél kíséretében minden kéziratot visszaszármasztatunk.

Jó néhány, tehetségre valló, de közlés szempontjából kiforratlan írást is kaptunk. Szerzőikkel levél útján igyekszünk személyes kapcsolatot teremteni.

Díjaink

Az eredeti kiírásban, *„tekintettel a forint viszonytárságos helyzetére”,* naturáliákban határoztuk meg a pályadíjakat, de a naturáliák ármozgásai (az arany és a bor ára emelkedett, a búzáé csökkent) beláttaták velünk, hogy ez sem abszolút irányadó mérce. Szerencsére a Magyar Hitelbank pályázatunk nagyvonalú szponzoraként, amit ezúton is köszönettel nyugtázunk, lehetővé tette, hogy minden díjkategóriát az arany árához igazítsunk. Ennek értelmében az I. díj: 62 700 Ft; a II. díj: 34 200 Ft; a III. díj: 22 800 Ft.

A PÁLYÁZAT VÉGEREDMÉNYE

- I. díj: Bodor Ádám: TERMÉSZETRAJZI GYŰJTEMÉNY SINISTRA KÖRZETBEN
II. díj: Békés Pál: BOR
Parti Nagy Lajos: A HULLÁMZÓ BALATON
Tandori Dezső: KIS BÁLKIRÁLY
III. díj: Bodor Béla: A DIONŰZOSZ-DOBÓKOCKA
Glauziusz Tamás: PHOENIX ÉS LÓFAROK
Kapecz Zsuzsa: A MACSKA
Németh Gábor: Ő MEG MONDATOKKAL FIZET

Közlésre a következő novellákat fogadta el a szerkesztőség: Békés Pál: FRÍZ; Deák Márta: FIASKÓ; Eörsi István: A TEREMŐR SIRÁSA; Gere István: RÍTUS ÉS RÖGTÖNZÉS, SZERETNÉLEK LÁTNI; Kapecz Zsuzsa: DÉLUTÁN A MCDONALD'SNÁL, A HALAK NEM HAZUDNAK, AZ ANGYALOK MÁR A VÁROSBAN VANNAK, BORLEVES, DÉLI SZÉL ÉS SZÉP IDŐ; Magyar László András: AZ ÉRTELMEZŐ; Parti Nagy Lajos: WALDTROCKENKAMMERI ÁTIRATOK; Podmaniczky Szilárd: PÁLYÁZAT; Rákóczy György: GYILKOSSÁG; Sárosi István: RÖHEJ.

A díjnyertes és közlésre elfogadott novellák ez év szeptemberétől kezdve folyamatosan jelennek meg a *Holmiban*.

Budapest, 1991. július 1-jén.

*A szerkesztőbizottság nevében:
Domokos Mátyás
a prózarovat szerkesztője*

Bodor Ádám

TERMÉSZETRAJZI GYŰJTEMÉNY SINISTRA KÖRZETBEN

A legtöbbször ott kezdődik a gyógyulás, ha az embert álmában a nők látogatják. Máskor éppen a bajok köszöntenek be azzal, ha egy nő teljes pompájában megjelenik.

Gabriel Dunka meztelen nőt életében először harminchét éves korában látott. Igaz, törpe volt. Az épülőfélben lévő Vale Sinistra-i börtöntől a néptelen országúton hazafelé tartott piros furgonjával, amikor Elvira Spiridon leintette. Aznap kora hajnaltól havas eső zuhogott, a patak menti fenyők, kutyabengék közé nyirkos köd ereszkedett, szélről hajtott foszlányok húztak át az út fölött; közöttük porcelános fénnel az ázott asszony alakja csillogott. Nem volt rajta semmi ruha, csak súlyos haja tapadt mint sza-